

หมวดที่ ๓ เก็บของในคลังสินค้า

บทที่ ๑

เก็บของในคลังสินค้า

สัญญาเก็บของในคลังสินค้านี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา ๗๗๐ ถึง ๗๗๖

สัญญาเก็บของในคลังสินค้า คือ สัญญาที่มีคู่สัญญา ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "นายคลังสินค้า" อีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "ผู้ฝาก" ซึ่งนายคลังสินค้าตกลงว่าจะเก็บรักษาสินค้าของผู้ฝากไว้ในคลังสินค้า และเมื่อผู้ฝากต้องการจะให้ออกใบรับของคลังสินค้ากับประทวนสินค้าให้แก่ผู้ฝากเป็นหลักฐาน นายคลังสินค้าต้องออกใบให้ผู้ฝากจะได้โอนหรือจำหน่ายสินค้าต่อไปได้ โดยผู้ฝากตกลงจะให้บำเหน็จค่าฝากแก่นายคลังสินค้าเป็นทางค้ำประกันของเขา

เก็บของในคลังสินค้าเป็นสัญญาฝากทรัพย์สินชนิดหนึ่ง แต่มีลักษณะพิเศษไปจากสัญญาฝากทรัพย์สินธรรมดา โดยทั่ว ๆ ไป ดังนี้คือ

๑. **วัตถุประสงค์สัญญาฝากทรัพย์สิน** การฝากทรัพย์สินวัตถุประสงค์แห่งสัญญา กระทำการฝากได้แต่ทรัพย์สินทั้งปวง แต่สัญญาเก็บของในคลังสินค้า วัตถุประสงค์ต้องเป็นสินค้าที่ทำการค้าขายกัน

๒. **บำเหน็จ** สัญญาฝากทรัพย์สิน ผู้รับฝากจะทำให้เปล่า หรือเรียกเอาบำเหน็จตอบแทนก็ได้ แต่ในสัญญาเก็บของในคลังสินค้า ผู้รับฝาก คือ นายคลังสินค้าทำเพื่อบำเหน็จเสมอไป และต้องเป็นทางการค้ำประกันของตนด้วยตามมาตรา ๗๗๐

๓. **สถานที่เก็บ** สัญญาฝากทรัพย์สินผู้รับฝากจะเก็บรักษาทรัพย์สินที่ฝากไว้ในสถานที่ใดก็ได้ แต่ในสัญญาเก็บของในคลังสินค้า สถานที่เก็บจะต้องเป็นคลังสินค้านั้น

๔. **วิธีการในการรับฝาก** สัญญาฝากทรัพย์สินคู่สัญญาอาจทำหลักฐานเป็นการแสดงว่ามีการฝากทรัพย์สินต่อกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานว่ามีการฝากทรัพย์สินกันจริงเท่านั้น แต่การเก็บของในคลังสินค้านั้น นายคลังสินค้าจะต้องทำเอกสารให้แก่เจ้าของคลังสินค้า ซึ่งเป็นผู้ฝาก ๒ ฉบับ คือ ใบรับของคลังสินค้ากับประทวนสินค้า เอกสารทั้งสองฉบับนี้ นอกจากจะเป็นหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าได้ฝากและเก็บรักษาสินค้าต่อกันแล้ว ยังเป็นหลักฐานแห่งการโอนสินค้าไปยังบุคคลอื่นหรือเป็นหลักฐานแห่งการจ่าย

สินค้าในใบประทวนสินค้าที่ฝากไว้ได้

ในเรื่องสัญญาเก็บของในคลังสินค้านี้ จะแยกพิจารณาเป็น ๓ ข้อ ดังนี้

๑. สิทธิและหน้าที่ของคลังสินค้า
๒. ใบรับของสินค้าและประทวนสินค้า

๑. สิทธิและหน้าที่ของนายคลังสินค้า

นายคลังสินค้า คือใคร

มาตรา ๗๗๐ บัญญัติว่า "อันว่านายคลังสินค้านั้น คือ บุคคลผู้รับทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อย่าเห็นจเป็นทางค้าปกติของตน"

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๒๖/๒๕๓๐ การทำเรื่องแห่งประเทศไทยจำเลยรับเก็บสินค้าไว้เพื่อประโยชน์ของกรมศุลกากรในการเรียกเก็บภาษีเท่านั้น จำเลยจึงมิใช่ นายคลังสินค้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๗๐ เมื่อสินค้าเกิดเสียหายจึงไม่อาจนำบทบัญญัติอื่นว่าด้วยการรับขน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๗๒ ประกอบด้วย มาตรา ๖๑๖ มาใช้บังคับ

นายคลังสินค้านี้มีสิทธิ ดังนี้คือ

๑.๑ นายคลังสินค้านี้มีสิทธิและหน้าที่ เช่น ผู้รับฝากทรัพย์

มาตรา ๗๗๑ บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยฝากทรัพย์นั้น ทำให้นำมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าด้วย เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณะนี้หมายความว่า ถ้าในกรณีที่ไม่มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะในลักษณะเก็บของในคลังสินค้าให้นำบัญญัติฝากทรัพย์ในส่วนที่มีข้อความไม่ขัดกันนั้นมาใช้บังคับได้

๑.๒ นายคลังสินค้านี้มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับการรับขนบางกรณี

มาตรา ๗๗๒ "บทบัญญัติ มาตรา ๖๑๖, ๖๑๙, ๖๒๕, ๖๓๐, ๖๓๑ และ ๖๓๒ อันว่าด้วยการรับขนมาใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้า อนุโลมตามควรแก่บท" ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้คือ

๑.๒.๑ สิทธิของนายคลังสินค้า

๑.๒.๒ หน้าที่ของนายคลังสินค้า

๑.๒.๑ สิทธิของนายคลังสินค้า

(๑) นายคลังสินค้านี้มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ฝากได้ ตาม มาตรา ๖๑๙

ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากสินค้าเป็นสภาพอันจะก่อให้เกิดอันตราย หรือสภาพ
เกือบจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน แต่ผู้ฝากมิได้แสดงสภาพแห่ง
สินค้านั้นไว้ก่อนทำสัญญา และเกิดความเสียหายขึ้น นายคลังสินค้าเรียกค่าเสียหาย
จากผู้ฝากได้ เช่น ฝากน้ำมันไว้ เกิดมีคนมาทิ้งบุหรี่ยังไว้ที่คลังสินค้าที่เก็บน้ำมัน
โกดังระเบิดถูกไฟไหม้เสียหายนายคลังสินค้าน่ามีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ฝากได้

(๒) นายคลังสินค้าน่ามีสิทธิจะยึดหน่วงทรัพย์สินตาม มาตรา ๖๓๐ นายคลัง
สินค้าสามารถที่ยึดหน่วงทรัพย์สินที่นำมาฝากไว้ เพื่อประกันการชำระเงินค่าเก็บรักษา
ได้ เช่น เกี่ยวกับการฝากทรัพย์สินในมาตรา ๖๒๐

(๓) นายคลังสินค้าน่ามีสิทธิจะเอาสินค้าที่รับฝากไว้นั้นไปฝากไว้ ณ สำนัก
งานฝากทรัพย์สินได้ ตามมาตรา ๖๓๑ วรรคหนึ่งและวรรคสอง คือ เมื่อถึงกำหนดคืน
ทรัพย์สินที่ฝากแล้ว แต่นายคลังสินค้าหาตัวผู้มีสิทธิรับสินค้าไม่พบ หรือผู้รับสินค้าบอกปิด
ไม่รับสินค้า แต่ต้องบอกกล่าวไปยังผู้มีสิทธิรับสินค้านั้นทราบ แต่ผู้มีสิทธิรับสินค้าโดยมิ
ชักช้า เว้นแต่นายคลังสินค้าไม่สามารถจะทำได้ และถ้านายคลังสินค้าละเลยไม่บอก
กล่าวจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย (มาตรา ๖๓๑ วรรคสี่)

(๔) นายคลังสินค้าน่ามีสิทธิที่จะเอาสินค้าที่ฝากเก็บไว้ให้นั้นออกขายทอดตลาด
ได้ ในกรณีนี้ตามมาตรา ๖๓๑ วรรคสาม มาใช้บังคับ เมื่อสินค้าที่ฝากนั้นเป็นของสด
เสียได้ และถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือถ้าเก็บไว้ราคา
สินค้านั้นไม่น่าคุ้มค่าเก็บรักษา แต่ต้องบอกกล่าวให้ผู้มีสิทธิรับสินค้านั้นทราบ เว้นแต่ไว้
สามารถจะบอกกล่าวได้ (มาตรา ๖๓๑) และเมื่อเอาสินค้าออกขายทอดตลาดแล้ว
ได้เงินมาเท่าไรนายคลังสินค้าน่ามีสิทธิเอาเงินนั้นหักเป็นค่าเก็บรักษาสินค้า และถ้ายังมี
เหลืออยู่อีก นายคลังสินค้าต้องส่งมอบแก่บุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงินนั้นโดยพลัน (มา
ตรา ๖๓๒)

๑.๒.๒ หน้าที่ของนายคลังสินค้า

(๑) นายคลังสินค้าจะต้องรับผิดชอบในการที่สินค้า ที่ผู้ฝากได้ฝากไว้แก่ตนนั้น
สูญหายหรือบุบสลาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการสูญหายหรือบุบสลายนั้นเกิดแต่

- ก. เหตุสุดวิสัย
- ข. สภาพแห่งสินค้านั้นเอง หรือ
- ค. เกิดเพราะความผิดของผู้ฝาก (อนุโลมตาม มาตรา ๖๑๖)

(๒) ความรับผิดของนายคลังสินค้าข้อมลันสุดลงในเมื่อผู้ฝากได้รับเอาสินค้าไว้แล้วโดยไม่ผิดเงื่อนไข และได้ใช้ค่ารักษาแล้ว แต่ถ้าความสูญหายหรือบุบสลายเห็นไม่ได้ แต่สภาพนอกแห่งสินค้านั้น ความรับผิดของนายคลังสินค้าจะลันสุดลงเมื่อผู้ฝากไม่บอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าภายใน ๘ วันนับแต่วันส่งมอบ แต่ถ้าความสูญหายหรือบุบสลายแห่งสินค้าเนื่องมาจากการทุจริต หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของนายคลังสินค้าแล้ว นายคลังสินค้าหาหลุดพ้นจากความรับผิดไม่ (อนุโลมตาม มาตรา ๖๖๓)

(๓) ถ้ามีการบันทึกลงในเอกสารซึ่งนายคลังสินค้าออกให้แก่ผู้ฝากนั้น ถ้ามีข้อความยกเว้น หรือจำกัดความรับผิดของนายคลังสินค้าประการใด ความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่ผู้ฝากจะได้แสดงความตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้น หรือจำกัดความรับผิดเช่นนั้น (อนุโลมตาม มาตรา ๖๖๔)

๑.๓ หน้าที่ของนายคลังสินค้าในการให้ความสะดวกแก่ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าและผู้ทรงประทวนสินค้า

มาตรา ๓๓๓ "นายคลังสินค้าจำต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้า หรือผู้ทรงประทวนสินค้าตรวจสินค้า และเอาตัวอย่างไปได้ในเวลาอันควรระหว่างเวลาทำงานทุกเมื่อ"

๑.๔ สิทธิและหน้าที่ของนายคลังสินค้าในกรณีเลิกสัญญาเก็บของในคลังสินค้า

มาตรา ๓๓๔ "นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปก่อนสิ้นระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ นั้น ท่านว่าหาอาจทำได้ไม่ ถ้าไม่มีกำหนดเวลาส่งคืนสินค้า นายคลังสินค้าจะส่งคืนได้ต่อเมื่อบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้าเดือนหนึ่ง แต่ท่านมิให้ผู้ฝากต้องถูกบังคับให้ถอนสินค้าไปก่อนเวลาล่วงหน้าสองเดือนนับแต่วันที่ได้ส่งมอบฝากไว้"

มาตรา ๓๓๕ กำหนดเวลาสิ้นสุดสัญญาเก็บของในคลังสินค้า เป็น ๒ กรณีดังต่อไปนี้คือ

๑.๔.๑ การฝากมีกำหนดระยะเวลา ในกรณีการฝากมีกำหนดระยะเวลาส่งคืนสินค้านั้น นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าคืนไปก่อนกำหนดไม่ได้โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ

๑.๔.๒ การฝากมิได้กำหนดระยะเวลา ในกรณีนี้เมื่อนายคลังสินค้าต้องการจะส่งคืนสินค้าให้แก่ผู้ฝาก นายคลังสินค้าจะส่งคืนสินค้าคืนให้ผู้ฝากได้ต่อเมื่อต้องบอก

กล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้าเป็นเวลา ๑ เดือน นับแต่วันผู้ฝากได้รับค่าบอกกล่าว
จากนายคลังสินค้าเป็นต้นไป แต่อย่างไรก็ตาม นายคลังสินค้าจะบังคับให้ผู้ฝากถอน
สินค้าไปก่อน ๒ เดือน นับแต่วันที่ได้ส่งมอบฝากไว้